

NOVI DVOSTRUKI OPTIMUM

ŽIVOT ISPUNJEN KAJANJEM

„Uprsk’o sam”, rekao je Sem Volton, osnivač Vol-Marta i najbogatiji čovek Amerike od 1982. do 1988. godine, na samrtničkoj postelji kada je shvatio da nije dovoljno upoznao decu i unuke i osetio da je supruga ostala s njim samo iz obaveze. Tokom života bio je potpuno usredsređen na poslovni uspeh i tek kad ga je postigao, shvatio je koliko je žrtvovao da bi ostvario svoj cilj. Sem je zanemario ostale važne oblasti života; u njegovom slučaju, uspostavljanje čvrstih i trajnih veza sa porodicom. Nažalost, Sem nije jedini. Mnogi poslovni ljudi manje uspešni od Sema došli su do istog, poražavajućeg zaključka.

Mogli bismo da pretpostavimo da ljudi na visokim i uticajnim položajima češće upadaju u životne zamke zbog rastrojenosti i gomile obaveza, ali činjenica je da se ono što je Sem doživeo događa ljudima na svim položajima u industrijskim kompanijama. Takav život vode preduzetnici, radnici u korporacijama i vladini službenici; s takvim problemom se sreću svi od izvršnih direktora do asistenata. Porodice su uništene, prijateljstva prekinuta, zdravlje je narušeno, a sve to vodi u život koji pre ili kasnije mora biti ispunjen kajanjem. Ljudi obično na pitanje šta im je najvažnije u životu, odgovaraju porodica, prijatelji i zdravlje. Šta se najčešće navodi kao uzrok neuspešnih veza i narušenog zdravlja? Naravno, pogodili ste, posao.

U Japanu je tako mnogo ljudi umrlo od iznurenosti radom da su takvom stanju dali poseban naziv – *karoši*, što znači smrt od iznurenosti radom. Iako je karoši ekstremni slučaj, postoje mnogi niži stepeni iznurenosti radom koji imaju dalekosežne i kumulativne posledice na sve elemente života. Ipak, **mnogi od nas trude se ne samo da spreče konačnu nesreću, već istražuju kako bi najbolje mogli da vode ispunjen i zabavan život: da budu uspešni, ali i da imaju vremena i snage da u uspehu i uživaju.**

Čini nam se da je teško biti uspešan i uravnotežen preduzetnik ili poslovni tajkun. Svaki novi poslovni poduhvat malo je čudo, kome, kao i raketi koja poleće u svemir, treba ogromna energija da bi se odlepilo od zemlje. Potrebna je i nepokolebljiva posvećenost da bi se poslovni poduhvat razvio u nešto veće, održivije i nadasve priznato. Pošto ste suočeni sa teškim izazovom, da li zaista imate vremena i snage da sve to postignete, a da i dalje vodite srećan, ispunjen i uravnotežen život – život bez kajanja?

Odgovor je potvrđan. Mi ćemo vam pokazati kako da ga ostvarite.

NOVI DVOSTRUKI OPTIMUM

Donosimo vam sveže vesti sa granica sveta preduzetnika: danas je, prvi put u istoriji, moguće staviti porodicu i prijatelje na prvo mesto i istovremeno graditi posao ispočetka i sticati bogatstvo. Ne moramo da se vraćamo s posla kući kad nam deca već spavaju, niti moramo odbiti poziv prijatelja da izađemo na pivo u petak uveče ili na fudbalsku utakmicu za vikend. Šest ili osam nedelja odmora svake godine provedenih u putovanju po svetu ili u bavljenju nečim što nije vezano za posao, a što nam proširuje vidike i „puni baterije“ nisu samo realna mogućnost, već obavezni preduslov za postizanje optimuma i održive efikasnosti.

Pošto sve više saznajemo o funkcionisanju ljudskog tela, uma i motivacije, a današnji izazovi zahtevaju novi skup veština, jasno nam je da stara strategija usredsređena samo na poraz konkurencije nije više jedini mogući način poslovanja. **Danas je moguće uskladiti poslovni uspeh i ličnu sreću.** Takav sklad zove se novi dvostruki optimum. Kad smo spojili bitne faktore, nadmetanje između ličnog i poslovnog uspeha je nepotrebno, što znači da najstarije poslovno ubeđenje – posao zahteva žrtvovanje – brzo biva prevaziđeno.

Dakle, kako je moguće da je u knjizi o poslovnom uspehu lična sreća važna tema? I mi smo davno postavili isto pitanje i zaključili da se bar u jednoj presudnoj tački slažemo sa Dalaj Lamom: svrha života je da u njemu pronađemo što je moguće više sreće. Srećni ljudi su bolji prema okolini i svetu nego ljutiti. Kada smo srećni, imamo više snage i mnogo smo spremniji da pomognemo drugima. Pošto ćemo svi jednog dana napustiti ovaj svet po istom principu „goli se rađamo i goli umiremo“, jedini logičan zaključak koji se nameće je da smo sami odgovorni za sve srećne minute, sate i godine našeg života.

Dok je sreća u velikoj meri određena našim genima, vaspitanjem, izborom životnog partnera i bliskih prijatelja, posao se u skoro svim studijama nalazi među prvih pet odlučujućih činilaca. Važno je šta i s kim radimo, kao i vreme koje provedemo na poslu. Veoma je teško unaprediti dugoročnu sreću ako smo primorani da radimo 16 sati dnevno, 365 dana u godini.

S druge strane, naša sreća je narušena i ako nam je rečeno da ne smemo da posvetimo više od jednog sata aktivnosti koja se može nazvati poslom.

Za većinu nas, „optimum sreće“ je negde između trideset i šezdeset sati nedeljno provedenih na poslu. Donji deo ove skale može se primeniti u slučajevima kad imamo mnogo drugih obaveza ili radimo nešto čemu se ne posvećujemo potpuno. Gornji deo skale odnosi se na projekte koje sami određujemo ili ih obavljamo zajedno sa ljudima koji nam daju snagu ili kad nemamo mnogo drugih obaveza u rasporedu.

Najtragičnije je kad zbog preteranog zalaganja da bismo postigli uspeh promašimo optimum sreće jer tad, ironično i potpuno nenamerno, promašimo i optimum efikasnosti i doživimo dvostruki gubitak: nismo srećni onoliko koliko smo mogli da budemo, a nećemo biti ni dovoljno uspešni. U poslovnom svetu mnogi bi bili i srećniji i uspešniji kad bi radili deset ili dvadeset sati manje. Možda ste i vi jedan od njih.

ZAKON OPADAJUĆEG PRINOSA

Pogledajmo primer. U školi su mnogi od nas učili o konceptu opadajućeg prinosa ili opadajućeg marginalnog prinosa. Suština je u tome da od prve uložene jedinice dobijamo značajnu vrednost, a sve manju od jedinica koje posle toga ulažemo. U određenom trenutku, svaka dodatna jedinica više ne stvara vrednost ili čak stvara negativnu vrednost.

Potpuno nesvesno, isti princip stalno primenjujemo u svakodnevnom životu. Na primer, kad zalivamo cveće. Prva flaša vode je veoma korisna, ali nismo sigurni da li joj je potrebna i druga, a trećom ćemo izazvati potop. Verovatno ste nekad zamolili komšiju ili prijatelja da vam zalije cveće dok ste na putu i rekli mu: „Znaš, onako, nemoj mnogo“.

Zakon opadajućeg prinosa je u ranom 19. veku britanski ekonomista, političar, milioner i pisac Dejvid Rikardo formalizovao i otad je jedan od najvažnijih matematičkih zakona. Sad znamo da se može primeniti i na ostale oblasti života.

Menadžeri proizvodnje ga primenjuju više od sto godina, a posle Drugog svetskog rata reklamna industrija je postala njegov verni sledbenik. Prvih hiljadu reklama je postiglo cilj, drugih hiljadu imalo je samo osrednji uticaj, dok trećih hiljadu ne bi ničemu vredele.

Sportisti i njihovi treneri su, takođe, upoznati sa tim zakonom. Kad je etiopski dugoprugaš Hajle Gebreselasije postigao svetski rekord na berlinskom maratonu 30. septembra 2007. godine sa rezultatom 2:04:26, nije danonoćno trenirao mesecima i godinama pre takmičenja. Umesto toga, tražio je i pronašao optimalni nivo treninga koji bi mu omogućio da porazi sve protivnike koji su proveli mnogo više vremena na stazi nego on.

KAKO DA PRONAĐEMO OPTIMALNU EFIKASNOST?

Većina nas, kada je u pitanju poslovni život, obrazovanje, firma u kojoj počinjemo karijeru, uspeva da u određenom trenutku oseti gde su granice izdržljivosti. Svi smo bar jednom toliko naporno radili da nam je kraju učinak bio ravan nuli jer smo izgubili perspektivu, snagu i motivaciju, a posle smo se danima, čak nedeljama odmarali i oporavljali. Set Godin, američki preduzetnik, marketinški guru, bloger i pisac bestselera, opisuje kako je jednom na početku karijere ostao u kancelariji ceo mesec neprestano da bi posao završio u predviđenom roku. To je u redu, ali Set se naprezao preko granica izdržljivosti i zbog toga je bio bolestan sledećih šest meseci. Radio je suviše naporno i popeo se mnogo

visoko na skali opadajućeg prinosa. Prinosi su mu bili odlični u prvom mesecu, ali ako posmatramo period od sedam meseci, moramo reći da je bio neverovatno neefikasan. Dakle, gde je vaš optimum? Ako mislite samo o optimizaciji napora koje ulažete na poslu, koliko sati nedeljno bi trebalo da provedete u kancelariji? Trideset? Sedamdeset? Sto?

Ako mislimo da radno vreme zavisi od posla kojim se bavimo, u pravu smo. Ako su radni zadaci rutinski, ne zahtevaju razmišljanje, niti kreativnost, verovatno možemo biti efikasni duže nego ako smo kontrolori leta ili kardiohirurzi. Što manje koncentracije i usredsređenosti naš posao zahteva, duže ga možemo obavljati. Ne bismo želeli da kontrolori leta sede ispred monitora sto sati nedeljno.

Neko radi suviše malo u odnosu na svoju optimalnu efikasnost, a neko mnogo.

Kao preduzetnici i rukovodioci strastveno smo vezani za svoje projekte. Imamo snove i hrabrost da ih ostvarimo. Dodajte tome naš stav prema poslu i shvatićete da smo ambiciozni, ali naš posao nije rutinski. **Mnogo smo sličniji kontroloru leta koji, da bi postigao uspeh, uvek mora biti oprezan, sposoban da kritički odlučuje i saraduje sa drugima.**

Ipak, mnogi od nas i dalje veruju da ćemo postići mnogo više ako radimo sedamdeset sati nedeljno nego pedeset. Takva shvatanja potpuno su ispravna u industrijskim okruženjima gde mašina može da zavari deset jedinica za sat vremena ili upakuje pet paleta kesica sa čajem za trideset minuta. Međutim, moramo drugačije da razmišljamo kad razmatramo zadatke sa kojima se susreću preduzetnici.

Naravno, ne govorimo o jednostavnoj trampici: menjam vreme provedeno za kancelarijskim stolom za vreme provedeno na kauču. Zapravo, odnos između „rada“ i „ne-rada“ nije tema koja nas zanima. Trebalo bi smisliti bolju reč za rad, jer nova generacija preduzetnika i rukovodilaca ne „radi“. Mi se igramo, bavimo se onim što volimo, razvijamo sposobnosti i ostvarujemo snove.

Sličniji smo sportistima, muzičarima i vajarima nego tradicionalnim fabričkim radnicima i administrativnim službenicima. Čak i umetnici i sportisti dostignu opadajući – a konačno i negativni – marginalni prinos. Slikari i pisci najbolje znaju da je za stvaranje remek-dela inspiracija neophodna, ali nećemo je pronaći ako sedimo ispred platna ili za stolom sto sati nedeljno. Za inspiraciju je potrebno mnogo više. Ravnoteža je važan deo te slagalice.

RAVNOTEŽA NIJE ZA MLAKONJE

Često spominjemo ravnotežu u knjizi. Pod „ravnotežom“ podrazumevamo ono što vi smatrate „dobrim životom“. Ne tvrdimo da znamo kako želite da provedete dan ili šta sve nameravate da uradite pre nego što umrete. Pokušavamo da vas podstaknemo da o tome razmišljate, svesno odaberete i skupite dovoljno hrabrosti da stvorite optimalan život.

Verovatno ste pomislili: „Ravnoteža zvuči dosadno, jedno i nezanimljivo. Ne želim ravnotežu, želim život ispunjen uzbuđenjem, sjajnim projektima, uspehom i jedan dan paraglajdinga“.

Možda ste u pravu, a možda bi trebalo da ovu knjigu poklonite svom osetljivom rođaku. Ipak, saslušajte nas bar još dva minuta. Zbog čega? Zbog toga što je ravnoteža možda ključ za savršen život.

Za većinu ljudi savršen život je kombinacija sledećih elemenata:

- Dobri odnosi sa drugim ljudima
- Isticanje u nekoj veštini
- Finansijska sloboda
- Fizičko i mentalno zdravlje
- Obaveštenost i kontrola nad životom
- Doprinos višem cilju

Moramo mnogo da se potrudimo da bismo sve ove elemente okupili i da bi svaki od njih imao važnu ulogu u životu. Moramo mnogo da razmišljamo i da raspolažemo inteligentnom strategijom. Potrebna nam je ravnoteža. Koliko god voleli svoj posao, ako odvojimo samo još malo vremena da nešto završimo, nećemo pronaći put do održive sreće. Potrebno nam je da pružamo i dobijamo ljubav, da stičemo potpuno nova saznanja i iskustva, da budemo fizički aktivni i da se družimo sa starim i novim prijateljima.

S druge strane, može nam se desiti da žalimo zbog toga što nismo dostigli postavljene ciljeve radeći samo deset sati nedeljno na projektu jer smo ostatak vremena proveli na zabavama, ispred televizora i trošili tuđ novac. U stvari, **sviđalo vam se ili ne, samo vi možete da utvrdite da li ravnoteža postoji ili ne postoji u vašem životu i preduzmete nešto u vezi sa tim.** Ravnoteža nije za mlakonje, već za hrabre. I ostvariva je.

MAČO TIPOVI I SVECI NISU VIŠE U MODI

Dakle, ako je ravnoteža za hrabre, da li to znači da hvalisanje o tome kako ove nedelje spavamo samo dva sata dnevno jer radimo na važnom projektu ne ostavlja upečatljiv utisak. Tačno. Pošto

smo saznali kako funkcionišu telo i mozak, postali smo svesni da takav život nije impresivan nego glup. Kad se radni dan završi, shvatićemo da smo izgubili mnogo više nego što smo dobili jer nismo spavali, zabavljali se, niti vežbali.

Nemojte pogrešno da nas shvatite; treba da težite dostizanju svog maksimuma. Na primer, potrebno je da oborite sopstveni rekord u trčanju na 10 kilometara, da naučite neku novu veštinu (iako je teška), ili da smislite novu vrhunsku prodaju i ostvarite je, **ali da se naprežemo, umanjujemo ukupni učinak i da se zbog toga još i razbolimo, pa, to je potpuno glupo.**

Neki od nas su skloniji da igraju na kartu mučenika nego na mačo kartu. Radimo šesnaest sati dnevno bez prestanka da bismo izazvali samosažaljenje. Ako možemo još i da kukamo i da se žalimo da bi i ostali mogli da nas sažaljevaju, neobični osećaj zadovoljstva biva još snažniji. Iskreno, šta je u tome dobro? Verovatno imamo staru tetku koja bi mogla da nam ponudi sirovi i celoviti model takvog ponašanja. Da li smo se zaista uputili u tom smeru?

Uvek nam je teško da budemo kritični prema sebi, ali pokušajte da se setite da li poznajete nekog ko suviše često igra ili na kartu mučenika ili na mačo kartu. Možda prijatelj ili kolega koji se stalno hvali svojim dostignućima ili sažaljeva sebe zbog žrtvovanja. Da li smo u pravu ako mislimo da ih obično prozrete pre nego što izgovore prvu rečenicu? Ne zaboravite da ni vas nije teško prozreti.

POTRAGA PO SVETU

Ideja o ovom projektu rodila se sredinom zime 2009. godine kad smo se nas dvojica (Martin i Džordan) upoznali u Kopenhagenu.

Otkrili smo da, pored toga što smo obojica preduzetnici, delimo istu strast u svesnoj potrazi za novim modelom uspešnih preduzetnika i direktora, u potrazi za putem koji će nas odvesti do uspeha bez obaveznog žrtvovanja u privatnom životu.

Već dve godine zajedno tragamo po svetu; razgovarali smo sa stotinama preduzetnika u potrazi za primerima kod kojih smo mogli da štikliramo onu posebnu kućicu koja označava neverovatno uspešne u poslu, srećne i uravnotežene: izgnanike koji su nas naterali da preispitamo shvatanja o odnosu između uspeha i žrtvovanja. U traganju smo ubrzo otkrili da zaista postoji pokret u nastajanju, **pravi pomak ka održivijem i humanijem pristupu poslu.**

Preduzetnici koje smo upoznali velikodušno su nam otkrili šta su uradili da bi postigli ono što su mnogi smatrali nemogućim. Zadivilo nas je njihovo iskustvo.

Većina je stekla bogatstvo u proteklih deset godina. Prišli su poslu sa drugačijim stavom i novim strateškim postupcima i uspeli da budu ekspanzivniji od prosečnog preduzetnika istovremeno održavajući visok kvalitet života. Dok su razvijali posao, očuvali su, uživaju i razvijaju odnose sa porodicom i prijateljima, putuju po svetu i stižu nova sjajna iskustva koja im život može ponuditi. Iznenadićete se kad vam kažemo da ne govorimo i sitnim preduzetnicima, već o vlasnicima kompanija vrednim više miliona (čak milijardi) dolara koje su izazvale revoluciju u industriji. Oni su pronašli svoj dvostruki optimum.

ŠEZDESET PET MINIJATURA INSPIRACIJE

Knjiga se sastoji od šezdeset pet kratkih eseja. Svaki otkriva strategiju, metod ili uvid koji su važni za pobeđu bez poraza. U njima smo saželi:

1: Razgovore koje smo lično vodili sa preduzetnicima širom sveta koji su uspeli da postignu najbolje u poslovnom i privatnom životu;

2: Istraživanja i savete svetski poznatih stručnjaka iz psihologije i efikasnosti;

3: Doprinosi, mudrosti i nadahnuća ljudi sa kojima radimo, razgovaramo i živimo; i konačno:

4: Naša iskustva koja smo stekli osnivajući i rukovodeći preduzećima, uključujući i uspešnu fabriku kompanija Rejnmejing, koja je za pet godina od osnivanja ostvarila dvostruku višemilionsku izlaznu strategiju, ima portfolio sa osam uspešnih *start-up* kompanija koje imaju zajedno prihod od pedeset miliona dolara i devedeset zaposlenih u Londonu, Kopenhagenu i Minhenu. Sve smo to ostvarili i odmarali se od šest do osam nedelja godišnje, „punili baterije“, putovali, bavili se sportom, zabavljali se i retko kad radili duže od četrdeset pet sati nedeljno. (Drugim rečima, da, moguće je!)

Odlučili smo da eseje rasporedimo u sedam poglavlja:

#1 Stimulatori efikasnosti: petnaest strateških postupaka koji će vas inspirisati da eksponencijalno povećate svoju efikasnost. Kao što ćemo videti, odnos između ulaganja i dobiti nije linearan; u preduzetničkom svetu neko uspe da zaradi milione za sat vremena, dok ostali vode tešku borbu da kući donesu minimalnu nadnicu, recimo pripravnik u Mekdonaldu. Budite mudri i pridružite se pravoj grupi.

#2 Stari poslovi po novim metodama: pet eseja koji pokazuju kako će male izmene svakodnevnih aktivnosti (kao što su razmišljanje, učenje i pravljenje popisa obaveza) snažno uticati na ono što želimo da postignemo – i kako sve to možemo da pretvorimo u dobru zabavu.

#3 Svakodnevno protraćimo izuzetno mnogo vremena stvarajući nešto što je potpuno bezvredno kako za posao tako i za ličnu sreću. Vreme je da smanjimo đubre: četrnaest saveta kako da se **čuvamo rasipnika vremena i snage.**

#4 Niko ne poriče da je posao preduzetnika ponekad veoma naporan. I naši uzori su doživeli poneki neuspeh. Zavirite u njihov život i preuzmite pet ohrabrujućih misli iz poglavlja **Kad je put trnovit** – koje će vam omogućiti brz i skoro bezbolan oporavak.

#5 Mnogi se nadaju da će uspostaviti ravnotežu, ali skoro niko je ne planira. Prestanite da se poigravate kolom sreće i počnite da primenjujete deset jednostavnih elemenata iz poglavlja **Uređena ravnoteža**. Iznenadićete se kako se lako uspostavlja ravnoteža samo ako je uzmete u obzir od samog početka.

#6 Konačno, sve se svodi na verovanje. Možemo da naučimo desetine, čak stotine metoda i strategija koje će nam pomoći da dostignemo svoj dvostruki optimum, ali samo ako iskreno verujemo da takvo stanje postoji (bar za nas) nećemo (ponovo) protraćiti dragoceno vreme. Deset eseja o tome kako pronaći **novi mentalni stav**.

#7 Kad se upoznaju sa inspiracijom naših uzora, mnogi reaguju ovako: „Sjajno – verujem u sve što sam pročitao – a sad mi tačno recite šta odmah treba da uradim“. Naša knjiga se završava poglavljem koje vas podstiče da **preduzmete korake**. Poglavlje se sastoji od šest eseja koji će vam omogućiti da stvorite sopstvenu verziju pobede bez gubitaka.

HAJDE DA POČNEMO.